

Võltsitud kauba tegelike liikumisteede kaardistamine

Lühikokkuvõte

Eessõna

Üleilmastumine, kauplemise lihtsustumine ja intellektuaalse omandi majandusliku tähtsuse suurenemine on aidanud hoogustada majanduskasvu. Kuid see annab ka kuritegelikele võrgustikele uusi võimalusi oma tegevuse laiendamiseks, intellektuaalse omandi omakasu saamise huvides ära kasutamiseks ja kaubateede saastamiseks võltsitud kaubaga. Sel on tõsised tagajärjed majandusele. Võltsitud kaubaga kauplemine ei kahjusta üksnes majanduskasvu, vaid õõnestab ka head valitsemistava, õigusriiki ja kodanike usaldust valitsuse vastu ning võib viimaks ohustada ka poliitilist stabiilsust. Mõnel juhul võivad võltskaubad suurel määral kahjustada ka inimeste tervist, ohutust ja keskkonda.

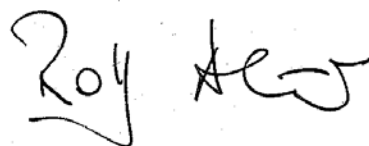
Täpne teave võltsitud kauba liikumisteede kohta on hädavajalik selleks, et töötada selle probleemiga võitlemiseks välja tõhusaid seadusandlikke lahendusi. Võltsitud kauba liikumisteede keerukus võib olla järelevalveasutustele suur probleem.

Meil on hea meel, et meie kaks asutust tegid koostööd, et analüüsida ainulaadseid ülemaailmseid andmeid tollis konfiskeeritud kaupade kohta, mis aitavad kaardistada võltsitud kauba liikumisteid. Oleme tänulikud ka Maailma Tolliorganisatsioonile, Euroopa Komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadile ning Ameerika Ühendriikide sisejulgeolekuministeeriumile, kes andsid meile hindamatuid andmeid tollis konfiskeeritud intellektuaalset omandit rikkuva kauba kohta.

Oleme kindlad, et käesolev uurimus suurendab teadmisi võlts- ja piraatkaubaga kauplemisest. Usume, et see aitab valitsustel välja töötada sihipärased poliitikameetmed ja tõhustada antud nähtuse vastu võitlemise meetodeid.

António Campinos
Euroopa Liidu
Intellektuaalomandi Ameti
tegevdirektor

Rolf Alter
OECD/GOV direktor

Eessõna

Võltskaupade tootmise ja piraatluse kasvav ulatus ja levik, eriti sellise kaubanduse laienemine, on üha enam uuenduspõhise maailmamajanduse peamisteks väljakutseteks. Selline tegevus on majandusele ohtlik, sest see pidurdab uuenduslikkust ja majanduskasvu, avaldades samas halba mõju valitsuste, ettevõtete ja tarbijate tervisele, ohutusele ja turvalisusele. Organiseeritud kuritegelikel rühmitustel on neis tegevustes üha suurenev roll, sest nad saavad tasuvast võltskauba tootmisest ja piraatlusest suurt kasu.

Käesolev uurimus koostati OECD ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) koostöös, et esitada poliitikakujundajatele selle ohu kohta usaldusväärseid empiirilisi andmeid. Nagu osutatud OECD-EIPO 2016. aasta aruandes „Võlts- ja piraatkaubaga kauplemine: majandusliku mõju kaardistamine“, oli võlts- ja piraatkauba osakaal 2013. aastal kuni 2,5% maailma kaubandusest ning ainult ELi arvestades oli see veel suurem, moodustades kuni 5% impordist.

Samuti leiti 2016. aasta analüüsis, et võlts- ja piraatkaubaga kauplejad kasutavad selle transportimiseks keerulisi kaubateid. Analüüsi täiendamiseks vaadeldakse käesolevas aruandes võltskauba päritolu tööstussektorite kaupa, tuvastades sellist kaupa tootvad majandused ja transiitriigid.

Analüüs näitas, et suurim võltskauba tootja kõikides kategooriates on Hiina, samas kui Hongkong (Hiina), Araabia Ühendemiraadid ja Singapur on võltskaubaga kauplemise üleilmsed sõlmpunktid. Analüüsi käigus tuvastati ka mitmeid piirkondlikke ja valdkonnaspetsiifilisi trende.

Aruanne keskendub kahele võrdselt tähtsale poliitikaprobleemile. Esimene neist on kuritegevuse ja ebaseadusliku kaubanduse mõju heale valitsemistavale, avalikule ohutusele ja õigusriigile. Teine on võltskaubaga kauplemise negatiivne mõju õiguste omanike seaduslikele konkurentsieelistele ning seega ka uuendustele, tööhõivele ja pikaajalisele majanduskasvule.

OECD viis kõnealuse uurimuse läbi kõrgetasemelise riskifoorumi salakaubanduse tõkestamise rakerühmas (TF-CIT), mis keskendub tõenduspõhiste uuringutele ja uusimatele analüüsimetoditele, et aidata poliitikakujundajatel kaardistada ja mõista turu nõrkusi, mida salakaubavedajad tekitavad ja ära kasutavad.

Aruande koostasid OECD avaliku halduse ja territoriaalse arengu direktoraadi vanemmajandusteadlane Piotr Strykowski ja majandusteadlane Florence Mouradian koostöös EUIPO intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse majandusteadlase Michał Kazimierzakiga OECD nõuniku Stéphane Jacobzone ja EUIPO peamajandusteadlase Nathan Wajsmanni juhendamisel. Autorid tänavad Peter Averyt (OECD) abi eest.

Autorid tänavad teadmiste jagamise ja väärtuslike tähelepanekute eest ka järgmisi OECD eksperte: Dominique Guellec, Przemysław Kowalski ja Monika Sztajerowska. Autorid avaldavad tänu ka OECD liikmesriikide ekspertidele ja mitmel seminaril ja töötoas

osalejatele nende suure abi eest. Erilist tänu avaldatakse Asrat Tesfayesusele USA Patendi- ja Kaubamärgiametist ja Nikolaus Thummile Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskusest.

OECD sekretariaat soovib tänada Liv Gaunti, Fiona Hinchcliffe'i ja Andrea Uhrhammerit nende abi eest aruande toimetamisel ja väljaandmisel.

Kvantitatiivne uurimistöo põhines põhjalikul üleilmsel tollis konfiskeeritud kauba andmebaasil, mille andis meie käsutusse Maailma Tolliorganisatsioon ning mida täiendasid kohalike andmetega Euroopa Komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat, USA tolli- ja piirivalveamet ning USA immigratsiooni- ja tolliamet. Autorid avaldavad nendele asutustele tänu andmete ja igakülgse toe eest.

Lühikokkuvõte

Võlts- ja piraatkaubaga kauplemine on üleilmne nähtus, mille ulatus ja levik on kasvamas. Üleilmastumine, kaubanduse lihtsustumine ja intellektuaalse omandi suurenev majanduslik tähtsus on ühest küljest majanduskasvu hoogustanud, teisest küljest on see aga andnud kuritegelikele võrgustikele uusi võimalusi oma tegevuse laiendamiseks, millel on majandusele ja ühiskonnale äärmiselt negatiivne mõju. Võltsitud kaubaga kauplemine õõnestab ka head valitsemistava, õigusriiki ja kodanike usaldust valitsuse vastu ning võib viimaks ohustada ka poliitilist stabiilsust.

Võlts- ja piraatkaubaga kauplejad kasutavad selle transportimiseks keerulisi kaubateid, millel on mitmeid vahepunkte. Neid transiitpunkte kasutatakse i) dokumentide võltsimise lihtsustamiseks, et kauba tegelik lähtekoht oleks varjatud, ii) võlts- ja piraatkauba jaotuskeskuste loomiseks ning iii) kauba ümberpakkimiseks või -sildistamiseks. Kuigi kohalikud järelevalveasutused kontrollivad sihipäraselt võltsitud kauba importijaid, ei hõlma see sageli transiidis olevat kaupa, mis teeb selle tabamise vähem tõenäolisemaks.

Uurimuses hinnatakse üleilmse võlts- ja piraattoodete kaubanduse keerulisi liikumisteid. On oluline märkida, et suuremad konfiskeeritud kaubakogused või sagedamad hinnangud riigi kui võltskauba päritoluriigi kohta (st GTRIC-e skoorid), ei tähenda ilmingimata seda, et konkreetne majandus on märkimisväärne võltskauba tootja. Uurimuse raames tehtud analüüsis kasutati statistiliste filtrite kogumit, et selgitada päritolumaade rolli. See tuvastab peamised tootjariigid ja peamised transiidipunktid kümnes põhivaldkonnas, mis on salakaubanduse poolt eriti haavatavad. Need hõlmavad mitmesuguseid intellektuaalse omandi seisukohalt tähtsaid kaupu, sealhulgas esmatarbekaupu, nagu toiduained või kosmeetika, ning ettevõtetevahelisi tooteid, nagu varuosad ja arvutikiibid. 2013. aastal oli nendes valdkondades liikuva võltsitud kauba väärtus 284 miljardit USA dollarit (208 miljardit eurot), mis on enam kui pool salakaubanduse koguväärtusest.

Analüüs näitas, et kümnest analüüsitud sektorist üheksas on suurim võltsitud kauba tootja Hiina Rahvavabariik (edaspidi „Hiina“). Peale selle on paljudes sektorites tähtsateks tootjateks mitmed teised Aasia riigid, sealhulgas India, Tai, Türgi, Malaisia, Pakistan ja Vietnam, kuid nende osa pole nii suur kui Hiina oma. Türgi on oluline tootja mõnes valdkonnas, nagu nahktooted, toiduained ja kosmeetika, mis saadetakse maanteetranspordiga Euroopasse.

Andmete põhjal tuvastati mitu tähtsat võltskauba transiidipunkti, milleks on muu hulgas Hongkong (Hiina), Araabia Ühendemiraadid ja Singapur, kus kaubeldakse kõigisse analüüsitud kategooriatesse kuuluva võltsitud kaubaga. Võltskaup saabub suurtes kogustes konteinerites ja see saadetakse väikestes pakkides posti- või kulleriteenusega edasi.

Lisaks on olemas mõned tähtsad piirkondlikud transiidipunktid. Näiteks mitmed Lähis-Ida riigid (Araabia Ühendemiraadid, Saudi Araabia ja Jeemen) on võltsitud kauba Aafrikasse saatmisel tähtsad transiidipunktid. Neli transiidipunkti – Albaania, Egiptus, Maroko ja Ukraina – on eriti tähtsad Euroopa Liitu saadetava võltskauba ümberjaotamisel. Ameerika Ühendriikidesse saadetava võltskauba tähtis transiidipunkt on aga Panama.

Eeltoodud andmed näitavad, et mitmel liikumisteel domineerivad väikesed saadetised ja pakid, mis peegeldab posti- ja kulleriteenuste hinna alanemist ning interneti ja e-kaubanduse tähtsuse kasvu rahvusvahelises kaubanduses. Alla kümne eseme sisaldavad saadetised moodustasid kõigist saadetistest keskmiselt umbes 43%.

Analüüsi võib kasutada valitsustevahelistes või piirkondlikes või üleilmsetes poliitikaaruteludes, mille eesmärk on tõkestada, vähendada või ära hoida võlts- ja piraatkaubaga kauplemist. See võib aidata kujundada konkreetsemaid strateegiaid, mis tugevdavad probleemiga võitlemisel valitsuste kasutatavaid meetmeid. Aruandes märgitakse ka vajadust tõhusamate täite- ja valitsemisraamistike väljatöötamiseks kolmes valdkonnas:

- vabakaubandustsoonide osa kauba ümberlaadimises,
- väikeste saadetiste avastamise probleem,
- päritoluriikide majanduslikud tunnused, sealhulgas kvantitatiivne suhe kauba võltsimise intensiivsuse ning vabakaubanduse, valitsemistava ja avaliku sektori usaldusväarsuse indeksite vahel.